

Carmen Sylva.

Češki spisala Krista N., preložila Duška.

Carmen Sylvi, Elizabeti se lahko reče, da je bila rojena pesnikinja. Dobre vile so ji položile v njeno zibelko vsa darila duševne in telesne lepote; ona je žena visokega rodu, duha in srca.

Kakor v pravljici, ni nedostajalo pri njeni zibelki tudi zle vile. Odvzeti sicer ni mogla mali princezinji dobrih daril, vendar primešala je v njeno čisto, nežno življenje kapljico grenkosti, katero je morala okušati visoko nadarjena žena vsa leta svoje mladosti; spoznala je tudi ona, dasi kraljica, kaj človeka teži in boli.

Morda prav zato ima Carmen Sylva tako rahločutno in dobro srce, ker je mnogo trpela in vsako trpljenje napravi človeka boljega.

Carmen Sylva-Elizabeta (Pavla, Otilija, Luigia) kraljica rumunska, se je rodila na gradu Neuwied na Nemškem 29. grudna leta 1843. Njen oče je bil Hermann, knez v Wiedu, mož jako duhovit, pisatelj in filozof; mati njena, kneginja Marija, princezinja nassavska, je bila tudi zelo nadarjena in dobrosrčna žena.

Uže kot otrok je bila mala Elizabeta neobičajno nadarjena in da bi se njen duh že zgodaj baval, začeli so jo uže, ko je imela tri leta, učiti čitanju. Vzgojiteljica ji je bila gospica Lavaterova, katera je podučevala uže njeno mater, princezinjo Marijo. Ta gospica je mnogo čitala ter si je vse zapomnila. In rabila je isto, kajti malej učenki ni bilo bajk in povesti nikoli dovolj.

Ko je malo odrastla, igrala se je kaj rada s kmetskimi otroci; izmišljala si je in uredila razne fantastične igre. Sploh ni bila zadovoljna, da je bila rojena princezinja, ker ni imela iste svobode, kakoršno imajo otroci meščanskih starišev.

Pripoveduje se, da je nekdaj prosila svojo mater, ako sme poslušati petje v vaški šoli. Knjeginja, ki je imela v svoji glavi druge misli, je preslišala željo male hčerke in ni jej niti odgovorila, ta pa, misleč, da ima materino dovoljenje, je hitela v šolo ter prosila učitelja, naj jo sprejme v vrsto pevajočih otrok. Učitelj je z veseljem dovolil, in tako se je zgodilo, da je rumunska kraljica s polnim grlom pela v vaški šoli. Njeno veselje ni bilo dolgotrajno; ura ni še minola in že so sluge odpeljali izgubljeno princezinjo iz šolske dvorane.

Kako rada bi ona bila učiteljica!

»Kak krasen poklic je to«, je dejala često. Imela je sploh veliko veselja za koristna dela. Dela, ki ga je opravljala rumunska kraljica, prestrašila bi se tudi marsikatera žena najprostejšega rodu.

Ni morda ženskega dela, katerega bi se ne bila prijela nežna njena roka. Ko je dala mati za sina urediti gospodarstvo, delali so principi na polju in ž njimi tudi princezinja. Elizabeta je kopala krompir in se je učila krave molzti, česar se sedanja kraljica spominja s ponosom. Nad vse je ljubila in ljubi naravo, posebno gozd, katerega je opevala v mnogih pesmih; poznala je skoraj vsako cvetlico in vsako bitje v živalstvu.

Čudovit je bil njen talent za jezike, katerim se je tako rekoč igraje priučila. Govorila je, razun materinega jezika, popolnoma francozko in angleško, kakor da bi bila rojena Angležinja ali Francozinja. Z očetom svojim se je učila grško in latinsko. Leta 1868. je obiskala z materjo švedski dvor in tam se je jako hitro priučila švedskemu jeziku.

Radi zdravja je bila eno zimo v Italiji in se tu priučila italijanskemu jeziku.

Spoznavši se s princem Karolom rumunskim, kateri je prišel v Monrepos, letno bivališče rodbine v Wiedu, da bi prosil njene roke, hitela se je princezinja učiti še jezika ljudstva, kateremu je imela postati vzvišena mati.

Sedaj govori ta jezik bolje nego bi bila rojena Rumunka, kajti ona govori pravilno in jasno. Na njo so tudi Rumunci ponosni in zato tako zelo ljubijo svojo kraljico.

Delavnost te duševne, tako velike žene se nam kaže v človekoljubnosti in ljubezni do umetnosti. Ona strastno ljubi godbo in petje, v svobodnih trenutkih vedno poje. Na glasoviru je mojster; slika čudovito lepo aquarelle in posebno portrete, deklamuje krasno, z iglo včaruje na platno in brocat, a v prvi vrsti je izvrstna pesnikinja.

Uže kakor enajstletna deklica je pisala v svoj dnevnik verze.

Vsaki utis, žalosten ali radosten podaja v krasni, poetični obliki.

Kakor uže zgoraj omenjeno, ni imela v svojem življenji le svetlih dni, ampak bila je posebno v mladosti večkrat jako žalostna. S prva je bila njena srčno ljubljena mati radi dolgotrajne bolezni dolgo v postelji. Njen najmlajši brat, princ Oto je bil grozno bolan od svojega rojstva do 12. l., ko ga je rešila smrt groznega trpljenja.

To dolgotrajno mučeniško trpljenje bratovo je zapustilo v duši Carmen Sylve utis nepozabno žalosten; tej žalosti se ima zahvaliti nemška literatura za knjigo, katero je napisala rumunska kraljica na svojem bivališču — na bregu Donave, ko je sama duševno in telesno bolehal. Knjiga se zove »Ein Leben«.

Gospa Mita Krenmitzova pravi o knjigi: »Nikdar nisem še čitala bolj ganljive knjige. Nevedé je uложила Carmen Sylva v to knjigo celo svojo pisateljsko umetnost, kajti namakala je svoje pero v kri lastnega srca. Vsak, ki čita to knjigo, bi se moral poboljšati«.

Nedolgo po bratovi smrti je obolel njen oče, knez Hermann na pljučni bolezni. Čuté, da se mu bliža konec življenja, izrekel je željo, videti svojo edino hčerko vsaj enkrat še v plesni dvorani. »Saj sem te videl, moja draga, zavito vedno le v žalost«.

Carmen Sylva ni rada plesala, ljubila je le prostost; najraje je jezdila ali v zimi drsala se.

Da vstreže očetovi želji, obiskala je prvi dvorni ples v Karlsruhu, kjer je sè svojo krasoto in gracijoznostjo vse očarala. Ono leto sploh je vstopila v imenitno družbo, kajti velika kneginja Helena jo je povabila v Petrograd. Občevanje s to izvrstno gospo, katera je bila jako duhovita in dobra, ni ostalo brez velikega utisa v Carmen Sylvini duši.

Leta 1864. si je zopet odpeljala velika kneginja Helena svojo ljubljenko v Petrograd. Takrat pa je Carmen Sylva nevarno obolela za legarjem.

Ko je po srečno prestani bolezni prvokrat ostavila postelj, zvedela je grozno, pretresujočo vest, da njenega iskreno ljubljenega očeta ni več med živimi.

Neskončno žalost nad nenadomestljivo izgubo predragega očeta je opevala Carmen Sylva že v Petrogradu v ganljivih elegijah, v katerih kaže vkljub svoji veliki žalosti udanost v voljo božjo.

Po smrti svojega dragega očeta, je živela Carmen Sylva skoraj vedno s svojo materjo na lovskem gradiču Monrepos. Zapustila je isti še le leta 1868., zaročivši se z rumunskim kraljem Karolom. Za to poroko se je odločila samo radi tega, da ji bode možno storiti mnogo dobrega. Sam kralj Karol je rekel: »Tebe čaka sedaj krasno delo, kajti ti moraš tam razveseljevati, kjer bodem jaz ravnal prestrogo, in za vsakega si pri meni lahko zagovornica«.

Sedaj komaj so pričeli veselejši trenutki njenega življenja. »Poznala sem le žalost in bol, sedaj poznam tudi srečo!« tako kliče v eni pesmi, v kateri izraža blaženost svojih čustev, katerih je zadrželo veliko njeno srce! In ko je leta 1870. kralju rumunskemu povila dražestno hčerko, bila je njena blaženost ua vrhuncu.

Tudi svojo materino srečo opevala je v mnogih krasnih pesmih. Samo dolgo se ni smela radovati te sreče. Britka osoda velela je tej blagi, visoki ženi izpiti kelih trpljenja do samega dna. Leta 1874. je iztrgala neizprosljiva smrt iz materinega naročja edino njeno dete!

Od te rane ni mogla Carmen Sylva dolgo okrevati. Edino v delu in strastnej marljivosti je pozabljala svoje žalosti.

Zgubivši pa svojo edinko postala je dolgo časa za vse apatična.

(Konec prihodnjč.)

Sreča.

Ne bova štela svetlih zlatov
Midva za najin zakon mlad —,
In domek najin tesen bode,
Palača ne i bel ne grad...

A radostna, kot kralj s kraljico
Stopila bova pred oltar...
Kaj nama v tej nebeškeji sreči
Bogastvo je pozemsko mar!

Vida.

Prijateljska pisma uredništvu, Slovenke'.*)

VIII.

Slavno uredništvo!

arica, mislila sem si sama pri sebi — v svojih monologih in v privatnem življenju se namreč ne zovem »II.« — če se te ne usmili uredništvo samo s kakšnim odgovorom, potem si pa ostala na cedilu s svojimi pismi in naj so ona bila še tako »Prijateljska« so pogorela s svojim predlogom do tal... Parokrat sem že sedela za mizoj, tudi pero sem že držala v svoji desni roki s trdno voljo, napisati »Slovenki« za Slovenke pismo, oh! pismo... in v svoji sveti jezici bi se bila celo zagnala v slavno uredništvo... ali gospica urednica, brez zamere, saj veste, da majhen lonček hitro vzkipi.

In danes, danes! Kar 2, reci dva odgovora nakrat! Sicer sreča, da sta dva, ker sta grozno kratka..., a boljše vsaj nekaj nego nič »Naprej« je moje geslo, moja korespondenca se razvija, torej odgovarjam najprej Mariji Ani, kateri se vidim »silno idealna«. Dà, dà, kar je v drugih narodih že istina, je v nas Slovencih še najslajši sen, to je res! Res je pa tudi to, da so v Skandinaviji in na Norveškem potovalne učiteljice, katere se drve s pomočjo »ski«, čez hribe in doline, po ledu in snegu od kraja do kraja, katere podučujejo ženstvo in je probujajo. In te »misojonarice« so se radovoljno lotile svojega težavnega posla, brezplačno se žrtvujejo in vodijo ženstvo. Oziraje

*) Za 25. št. došlo prepozno.